

CARTA INTERNACIONAL DOS XOGOS E DEPORTES TRADICIONAIS

A UNESCO

Lembrando que na Declaración Universal de Dereitos Humanos das Nacións Unidas estipúlase que toda persoa ten os dereitos e liberdades proclamados nesta Declaración, sen distinción ningunha de raza, cor, sexo, idioma, relixión, opinión política ou de calquera outra índole, orixe nacional ou social, posición económica, nacemento ou calquera outra condición,

Lembrando os principios enunciados, en particular, na Carta Internacional da Educación Física e o Deporte aprobada pola Conferencia Xeral da UNESCO en novembro de 1978, na que se subliña a importancia da tradición deportiva de cada país (Artigo 1.2) e dos deportes concibidos en función das súas respectivas condicións institucionais, culturais, socioeconómicas e climáticas, concedendo prioridade ás necesidades dos grupos desfavorecidos da sociedade (Artigo 3.1) e tomando en conta as posibilidades que ofrece o medio natural (Artigo 5.3),

Lembrando a Declaración de Punta do Leste formulada en decembro de 1999, na que a terceira Conferencia Internacional de Ministros e Altos Funcionarios encargados da Educación Física e o Deporte (MINEPS III) decidira apoiar unha política de conservación e valorización dos xogos e deportes tradicionais e autóctonos que forman parte do patrimonio cultural das rexións e os países, entre outras cousas mediante a constitución dunha lista mundial de xogos e deportes tradicionais, e de fomento da celebración de festivais rexionais e mundiais (parágrafo 8 da Declaración),

Convencida de que a maior parte dos xogos e deportes tradicionais xa se perderon, e de que os que subsisten corren o perigo inminente de desaparición e extinción debido ás diversas tendencias á mundialización e estandarización da rica diversidade do patrimonio deportivo no mundo,

Tendo en conta os importantes valores que transmiten os xogos e deportes tradicionais ao cumprir un papel educativo, cultural, de comunicación e de promoción da saúde en prol do desenvolvemento global de cada ser humano e da súa comunidade,

Tendo presente que os xogos e deportes tradicionais son expresións da cultura e os modos de vida autóctonos que contribúen á identidade comunitaria dos seres humanos,

Considerando que os xogos e deportes tradicionais, que están menos expostos ás tentacións dunha comercialización excesiva, á manipulación e á dopaxe, poden consolidar os valores da deportividade e o espírito de xogo limpo,

Subliñando a importancia dos xogos e deportes tradicionais como medio máis seguro e menos custoso de reducir os gastos médicos e sociais, así como de previr e disuadir a delincuencia e a violencia xuvenil que nacen da falta de posibilidades de practicar actividades físicas sas,

Tendo en conta ademais que os xogos e deportes tradicionais non requiren recursos ou investimentos materiais e financeiros importantes, pero poden propiciar un maior entendemento intercultural e unha tolerancia mutua, tanto dentro das comunidades de nacións como entre elas, contribuíndo así á construción dunha cultura de paz,

Proclama a presente Carta internacional co fin de mellorar e ampliar o acceso a actividades recreativas sas, á educación física e o deporte para todos preservando, apoiando e promovendo os xogos e deportes tradicionais en todo o mundo, garantindo a perennidade da rica diversidade do patrimonio mundial da cultura do deporte ao servizo da humanidade, e insta aos gobernos, ás organizacións non

governamentais competentes, ás institucións educativas, culturais e sociais, ás comunidades, ás familias e a toda persoa a que se inspiren nela, a difundan e fagan todos os esforzos posibles por facela efectiva.

Artigo 1 Contribución dos xogos e deportes tradicionais ao Deporte para todos

1.1 Deberase garantir o dereito fundamental a practicar actividades físicas, deportes e xogos, como compoñente esencial da calidade de vida e o pleno desenvolvemento da personalidade, tanto no sistema educativo como nos demais aspectos da vida social.

1.2 Haberase de consolidar e ampliar a función que os xogos e deportes tradicionais poden desempeñar no exercicio deste dereito fundamental.

Artigo 2 Patrimonio mundial de xogos e deportes tradicionais

2.1 As diferentes culturas autóctonas do mundo deron orixe a unha gran variedade de xogos e deportes tradicionais que son expresións da riqueza cultural dunha nación. Preservar e promover a práctica desta diversidade constitúe unha tarefa moi importante.

2.2 Gran parte dos xogos e deportes tradicionais pertencen ao patrimonio cultural nacional, rexional ou mundial, polo que é preciso fomentar o seu recoñecemento.

Artigo 3 Valores sociais e culturais dos xogos e deportes tradicionais

3.1 Os xogos e deportes tradicionais contribúen a unha vida de entendemento mutuo e comportamento pacífico entre os diferentes grupos culturais e sociais, as comunidades e as nacións. Constitúen medios de expresión da súa identidade. Por tanto, deberase consolidar a importancia dos xogos e deportes tradicionais e ofrecer a todos os seres humanos a posibilidade de practicalos, en particular aos mozos, os discapacitados e os grupos desfavorecidos da sociedade.

3.2 Os xogos e deportes tradicionais teñen as súas propias regras e normas que non necesitan ser mundializadas ou estandarizadas. Para que se sigan desenvolvendo, cabería prestar a debida atención aos seus valores, a súa orixinalidade e as necesidades de quen os practican. Conviría protexelos de todo tipo de comercialización que sexa prexudicial para o patrimonio cultural e os valores dos xogos e deportes tradicionais.

3.3 Os xogos e deportes tradicionais, que non requiren instalacións nin equipos custosos, deberían promoverse en todas as rexións do mundo, en especial as que dispoñen de escasos recursos.

3.4 Os xogos e deportes tradicionais, que aínda non foron obxecto dunha ampla comercialización nin manipulación relacionada coa dopaxe, poderían utilizarse para promover o sentido moral e o espírito de xogo limpo

3.5 Os xogos e deportes tradicionais poderían constituír un instrumento eficaz para a promoción da tolerancia, o entendemento mutuo, o respecto e a paz nunha sociedade culturalmente diversa.

Artigo 4 Riscos asociados á preservación e a práctica dos xogos e deportes tradicionais

4.1 Conviría adoptar todas as medidas posibles para concienciar ao público acerca da importancia dos xogos e deportes tradicionais.

4.2 Deberase velar por que as tendencias á mundialización e estandarización non conduzan a unha extinción xeneralizada dos xogos e deportes tradicionais.

4.3 Os xogos e deportes tradicionais poderían modernizarse e adaptarse con cautela ás necesidades da xeración contemporánea, sen que se altere a súa orixinalidade. Este proceso non deberá ser obxecto dun uso impropio ao servizo de intereses turísticos.

Artigo 5 Obxectivos e medidas de preservación e promoción dos xogos e deportes tradicionais

5.1 Os xogos e deportes tradicionais deberán presentarse en festivais que se celebren no plano local, nacional, rexional e internacional, con ampla publicidade, a fin de sensibilizar ao público aos seus valores e a súa importancia.

5.2 As organizacións gobernamentais e non gobernamentais deberían prestar maior apoio ao plan e organización de festivais de xogos e deportes tradicionais a todos os niveis e tomar en conta as necesidades específicas de grupos de poboación como as persoas de idade, os discapacitados, os mozos, os nenos, etc.

5.3 Con miras á súa promoción, os xogos e deportes tradicionais deberían introducirse no labor das escolas, comunidades, institucións e organizacións tanto gobernamentais como non gobernamentais.

5.4 Os xogos e deportes tradicionais deberían incorporarse a programas deportivos recoñecidos como Deporte para todos ou Deporte e saúde a fin de promover a súa popularidade e supervivencia.

5.5 Os xogos e deportes tradicionais deberán evolucionar de maneira razoable en función dos avances da civilización e adaptarse ao intercambio de deportes entre as diferentes culturas.

5.6 Procurarase revitalizar os xogos e deportes tradicionais, tomando debidamente en conta as necesidades das persoas nunha civilización moderna.

5.7 As organizacións gobernamentais e non gobernamentais deberían integrar os xogos e deportes tradicionais nos seus respectivos programas de apoio.

5.8 Os medios de comunicación de masas deberían presentar e promover os xogos e deportes tradicionais de maneira adecuada, tendo en conta da súa importancia e dos valores que representan.

Artigo 6 Os xogos e deportes tradicionais como patrimonio da cultura do deporte

6.1 Os xogos e deportes tradicionais forman parte do patrimonio mundial da cultura do deporte. As investigacións sobre devanditos xogos e deportes, así como a súa preservación e promoción, deberán constituír o eixo central dunha política mundial da cultura e o deporte.

6.2 (opción 1) Os xogos e deportes tradicionais deberán figurar nunha lista ou enciclopedia do patrimonio mundial da cultura do deporte. A súa inclusión en tal lista ou enciclopedia suporá que se preste a debida atención aos seguintes aspectos: o seu papel particular na identidade cultural das poboacións

interesadas, a existencia de regras claramente definidas nos xogos, e a súa función no fomento da consolidación rexional e local.

6.2 (opción 2) é esencial que se estableza unha lista do patrimonio cultural deportivo na que se recollan os xogos e deportes tradicionais que cumpran os seguintes requisitos:

- unha contribución particular á representación da identidade cultural,
- unha identidade deportiva distinta da dos deportes modernos,
- orixes e características rexionais específicos,
- unha tradición histórica,
- unha complexidade cultural e unha calidade ética,
- a pertinencia da denominación Deporte para todos tanto no país de orixe como no marco de intercambios internacionais.

6.3 Será preciso elaborar unha enciclopedia dos xogos e deportes tradicionais nos planos local, nacional, rexional e internacional. Non haberá que escatimar esforzos por alcanzar este obxectivo.

6.4 Deberanse intensificar e ampliar, co apoio de organizacións gobernamentais e non gobernamentais, as investigacións sobre os xogos e deportes tradicionais e a súa contribución ao coñecemento das diversas culturas da humanidade.

6.5 Deberanse apoiar as medidas encamiñadas a conservar os xogos e deportes tradicionais e indíxenas en vías de desaparición e a restablecer para as xeracións futuras os que xa se perderon, mediante a súa presentación en museos.

Artigo 7 Cooperación nacional e internacional

7.1 Convidase os Gobernos dos Estados Membros da UNESCO a que presten maior apoio moral e material á preservación e promoción dos xogos e deportes tradicionais.

7.2 Pídese ao Director Xeral da UNESCO que adopte todas as medidas necesarias para garantir que os obxectivos e finalidades da presente Carta cúmplanse plenamente.

7.3 Pídese ao Comité Intergobernamental para a Educación Física e o Deporte (CIGEPS) da UNESCO que elabore estratexias a mediano e longo prazo para a promoción e protección dos xogos e deportes tradicionais, e supervise a aplicación das mesmas e o cumprimento dos obxectivos enunciados na Carta.

París, 11 de agosto de 2005